

Grovfoder giver bedre sædskifte og selvforsyning

På en workshop kunne det opleves, hvordan en midtjysk ægproducent har opnået en høj selvforsyning ved at prioritere proteinrigt grovfoder

FJERKRÆFODER

AF MAJA ELINE PETERSEN

Dyrkning af proteinrigt grovfoder kan være med til at øge selvforsyningen og forbedre sædskifterne på de økologiske fjerkræbedrifter. Det kunne man opleve til en workshop hos den økologiske ægproducent Jan Volmar, Brande, hvor interesserede kunne få indblik i dyrkning, høst og konservering af forskellige typer proteinrigt grovfoder, samt hvordan fodertyperne kan opfylde fjerkræets næringsstofbehov.

Siden 2006 har Jan Volmar med stor succes produceret grovfoder på sin bedrift, og i dag er selvforsyningsgraden for foder til de 18.000 æglæggende høner oppe omkring 90 pct. Grovfoderet tildeles flere gange dagligt med hængebaneanlæg, og er effektivt til at holde hønsene beskæftigede.

- Grovfoderet aktiverer hønsene. Derfor oplever vi ingen fjerpilning, og hønsene beholder fjerdragten på, fortæller Jan Volmar til workshoppen.

Nye koncepter for grovfoder

De sidste to år har Jan Volmar deltaget i projektet 'Den alsidige fjerkræbedrift - med robust sædskifte med grovfoder og selvforsyning med protein', som ledes af Økologisk Landsforening. Her er udviklet nye koncepter for at producere proteinrigt grovfoder, som afprøves på Jan Volmars bedrift.

- Vores erfaringer fra forsøget viser, at 85 pct. af foderet til økologiske høner kan dyrkes på bedriften, hvis der er jord nok. Det passer cirka med 1 ha pr. 100 høns, forklarer Niels Finn Johansen, Seges Økologi Innovation, og tilføjer:

- I år afprøver vi ærter, hestebønner, lupin i blandsæd med triticale og vårhvede, solsikker, foderkål og foderraps, der alt sammen skal ensileres. Desuden har vi ren rødkløver, som skal forarbejdes til grønmel på

Nybro Tørreri. Vi mangler grovfoder med den rigtige aminosyreprofil til høns. Det skulle både solsikker, foderkål og raps have, så det bliver spændende at se, hvad grovfoderet indeholder, når vi har fået det analyseret.

Kløvergræs giver meget protein

Sidste år blev hestebønner, ærter i renbestand, ribbehøstet rug og kløvergræs afprøvet. Kløvergræsset blev høstet på et tidligt stadie, finsnittet og tørret.

- Hver grovfodertype fodrede vi ud til et hold 62 uger gamle høns gennem en uge med 30 gram pr. høne om dagen. Ved fodring med ært, hestebønne og rug var æglægningsprocenten oppe på 90, hvilket er højt for høner på den alder, forklarer Niels Finn og tilføjer:

- Kløvergræs er meget interessant som proteinkilde til fjerkræ, da det har en god aminosyreprofil. Indholdet af aminosyren methionin lå omkring 3 g/kg i de tre slæt, vi tog, mens den var under 1 g/kg i rug, hestebønne og ært.

Vi var noget stolte af det kløvergræs, vi fik produceret, da det havde et meget højt proteinindhold, men da vi fodrede det til hønsene, ville de ikke æde de 30 g, de fik tildelt. Derfor gik det lidt galt med produktiviteten, og vi måtte lave en nødration, hvor de i stedet fik 10 g kløvergræs og 20 g ært-ensilage.

Vi har også en formodning om, at fordøjeligheden af næringsstoffer i tørret kløvergræs er lav, så tørret kløvergræs kan desværre kun bidrage til hønernes næringsstofforsyning i ringe grad. Så konklusionen efter sidste års forsøg var, at kløvergræsset skal forarbejdes på en anden måde, og i år vil vi formulere det til grønmel.

Mere robust sædskifte

På mange fjerkræbedrifter fylder korndyrkningen meget, og det kan bl.a. give store ukrudtsproblemer. Dyrkning af proteinrigt grovfoder kan, ud over at øge selvforsyningsgraden, desuden forbedre fjerkræbedrifternes sædskifte ved at inddrage flere bælgeplanter og give et mere alsidigt afgrødevalg. På workshoppen gav Kjeld Forsom, planterådgiver, ØkologiRådgivning Danmark, sine bedste råd til et godt sædskifte på fjerkræbedriften.

- Det er godt at få ært, hestebønne og lupin ind i sædskiftet til dyrkning

Hos Jan Volmar afprøves tre forskellige solsikkerter, der alle er tidlige. Ifølge Kjeld Forsom (billedet), der er planterådgiver hos ØkologiRådgivning Danmark, er det ikke et problem at få solsikkerne til modenhed, på trods af at de er sået i et lidt køligt klima. Det kan dog være en udfordring at få dem til modenhed uden, at de bliver angrebet af svampe, især gråskimmel og knoldbægersvamp. Derfor tror han, at der er størst potentiale i at høste solsikker til helsæd. Foto: Maja Eline Petersen.

Jan Volmar afprøver flere typer grovfoder, heriblandt byg/ært-ensilage. Grovfoderet tildeles med hængebaner, og den automatiske udfodring flere gange dagligt får hønerne til at æde masser af grovfoder. Foto: Maja Eline Petersen.

gen af grovfoder, men det er vigtigt, at der går 5-7 år mellem dyrkningen af bælgensæd for at undgå sygdom. En anden ting, jeg har erfaret, er, at fjerkræproducenterne ikke er så vilde med at dyrke vårbyg. De vil hellere dyrke havre, vårhvede og vårritricale, men det er vigtigt at huske på, at det her er svært at få resistente sorter mod nematoder. Hvis der opstår problemer med nematoder, må man gå

over til vårbyg, hvor der findes flere nematoderesistente sorter, forklarer han og tilføjer:

- Kløvergræs er en vigtig afgrøde at have med i sædskiftet, selvom der er en begrænset mulighed for at bruge det i fodringen til høns. Det er godt mod rodskud og til at få kvælstof ind i systemet. Kløvergræs har en så god forfrugtsværdi, at det kan betale sig med 20 pct. i sædskiftet,

selvom man ikke bruger kløvergræsset til noget.

Workshoppen blev afholdt som led i Økologisk Landsforenings projekt 'Den alsidige fjerkræbedrift - med robust sædskifte med grovfoder og selvforsyning med protein'.

Projektet er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug.

Jan Volmars grovfoder pakkes i rundballer med en Orkel MP 2000 Compactor. Den kan, til forskel fra almindelige rundballepressere, bruges til at pakke finsnittet materiale i rundballer, hvilket er mere velegnet til fjerkræ. Foto: Maja Eline Petersen.

Katalog til inspiration

For at inspirere økologiske æg- og fjerkræproducenter til at øge deres egen produktion af proteinfoder, har Økologisk Landsforening udgivet kataloget *Egenproduceret foder til økologisk fjerkræ*, der giver et overblik over afgrøder, som egner sig godt som råvarer til egenproduktion af tør- og grovfoder til økologisk fjerkræ. Kataloget indeholder datablade på fodermidlerne med information om dyrkning, sædskifte, høst, opbevaring mv. samt oplysninger om næringsstofindhold og dyrknings- og fodringsmæssige hensyn, herunder også om fodermidlet indeholder ernæringskadelige stoffer.

► Kataloget kan findes på www.okologi.dk/fjerkra